

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio IV. Ad quæ se extendat Lex seu Constitutio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

de Cognatione Spirituali. Cap. Per Catechismum LIB. IV. TIT. III. Cap. 2.

X. Per Sedis Apostolica Oraculum edocemur. De Majoritate & Obedientiâ. Cap. Per tuas. LIB. I. DECR. TIT. XXXIII. Cap. 7.

XI. Constitutio Apostolica Sedis omnes adstringit. De Constit. Cap. Quoniam in int. init. LIB. I. DECR. TIT. II. Cap. 13.

XII. Ab Apostolicis Institutis nullo recedatur excessu, quia post hoc, multum esse non poterit, si quisquam Apostolicas Regulas in aliquo crediderit negligendas. DIST. XI. Cap. 10. Hoc vestrae.

XIII. Cum aliqua Decretalis, de qua merito Judex dubitat, allegatur, si Juri Communi sit consona, secundum eam non metuat judicare. De fide Instrum. Cap. Pastoralis. LIB. II. DECR. TIT. XXII. Cap. 8.

XIV. Non tam ipsius Decretalis, quam Juris Communis autoritate tunc Judex procedere videbitur. *ibid.*

XV. Si Decretalis illa Juri Communi sit dissona; secundum eam non debet Judex judicare. *ibid. fin.* Sed Superiorem consulat super eâ. *ibid.*

XVI. Decretales Epistolæ, quas Beati Papæ diversis Temporibus ab Urbe Româ pro diversorum Patrum consultatione dederunt, venerabiliter sunt suscipiendæ & custodiendæ. DIST. XIX. Cap. 1. Si Romanorum. §. Si ideò. *fin.*

XVII. Quæ Sedes Apostolica pro Catholicâ Fide, Profanis Dogmatibus, pro variis & multifariis Ecclesiæ Necessitatibus, & Fidelium Moribus, diverso Tempore scripsit, omni debent honore præferri, & ab omnibus prorsus in quibuslibet opportunitatibus, Discretionè, vel dispensatione Magistrâ reverenter assumi. DIST. XIX. Cap. 1. Si Romanorum. post init.

SECTIO II.

De Constitutionibus Episcoporum.

I. Constitutiones contra Canones & Decreta Præstulæ Romanorum vel Bonos Mores nullius sunt momenti. DIST. X. Cap. 4. Constitutiones.

II. Statuta quorumcumque Ordinariorum non ligant probabiliter Ignorantes; dum tamen eorum ignorantia crassa non fuerit aut supina. In VI. de Constit. Cap. Ut Animarum. LIB. I. TIT. II. Cap. 2. Quod dicit de Statutis Ordinariorum, locum habet in aliis Constitutionibus, quia nemo tenetur servare quod sine culpâ ignorat, & de hac Ignorantiâ fit sermo.

III. Prudentiæ suæ innititur, Qui ea, quæ sibi agenda vel dicenda videntur, Patrum Decretis præponit. De Constit. Cap. Ne imitaris. LIB. I. DECR. TIT. II. Cap. 5. Eodem recit. lit. quo 2. Pars Primi Cap. ejusd. Tit. Vide Epistolam 2. LEONIS IV. Cap. 6. TOM. VIII. CONC. p. 32. Episcopi & Presbyteri & Reliqui Clerus, cum ad Synodum convenerint, liberè eis tractare & statuerè liceat, quæ SS. Patrum Canonica Censura decrevit. CONC. ROM. sub JOANNE IX. an. 904. Cap. 2. TOM. IX. CONC. p. 503.

IV. Statutum Episcopi non ligat ejus Subditos extrâ Diocesim ipsius. C. 2. Constit. in VI. Idem dic de Statutis Prelatorum Episcopo Superiorum quoad istorum Districtum.

V. Non licet alicui Episcopo vel Sacerdoti omnia Decretalia & Romanorum Pontificum Constituta, quæ de Ecclesiasticis Ordinibus & Canonum promulgata sunt Disciplinis, violare. CAUSA XXV. QUÆST. I. Cap. 9. & QUÆST. II. Cap. 18. Si quis Cap. 7. Institutionis.

VI. Circâ Statutum Ecclesiarum nihil immutari debet in absentia eorum, quorum interest. De Majoritate & Obedientiâ. Cap. Inter 4. LIB. I. DECR. TIT. XXXIII. Cap. 8.

VII. Singuli Episcopi in suis Episcopatibus indicendi Populis suis Festivitates habent potestatem, non generaliter omnibus. De Consecr. DISTINCT. III. Cap. 1. *fin.*

VIII. Cum Religiosi ad Firmam fructus suarum Tom. I.

dare confueverunt Decimarum, si Dioecesani Locorum Statutum quoddam de hujusmodi Decimis non locandis Parochialibus Presbyteris ediderunt, per quod utilitas Monasterii non modicum impeditur; Statutum hujusmodi non obstante, suarum Decimarum proventus liberè locare possunt. De Locato & Conducto. Cap. Vestra. LIB. III. DECR. TIT. XVIII. Cap. 2. In integrâ. Gl. in verb. Statuto. Ratio. Statutum illud adversatur Juri Communi, cui Episcopus derogare non potest in præjudicium Subditorum, nisi isti consentiant.

IX. Episcopus in ipsâ Synodo non ducat aliquid statuendum, quod Canonicis obviet Institutis. De Majorit. Cap. Quod super his. med. LIB. I. DECR. TIT. XXXIII. Cap. 9. Ratio. Episcopus illa servare tenetur, & curare, ut à Subditis serventur.

X. Archipresbyteri aliquid contra Episcopi Decretum ordinare non præsumant. de Off. Archipresb. Cap. fin. Ut singula. fin. LIB. I. DECR. TIT. XXIV. Cap. 4.

SECTIO III.

De Constitutionibus factis à Capitulo.

I. Statutum de suppressione Officiorum Capituli à Sede Apostolicâ confirmatum, debet in suo robore permanere, nisi Canonici postea contraverint, aliquem in dictum Officium eligendo. De Constitutionibus. Cap. Cum accessissent. LIB. I. DECR. TIT. II. Cap. 8. Hinc sequitur, quod revocatur hujusmodi Statutum unico actu contrario, quia factum fuerat in utilitatem Capituli, quod Bono suo renunciare potuit.

II. Constitutio facta à Capitulo, etiam à Sede Apostolicâ confirmatum de figendo certo numero Canonicorum, intelligenda est, nisi in tantum excreverent Ecclesiæ Facultates, quod pluribus Canonicis possent sufficere competenter. *ibid.* Cap. Cum Ferrariensis. LIB. I. DECR. TIT. II. Cap. 9.

III. Non licet Canonicis Constitutionem facere de imminueno, Canonicorum numero, non immunitis redditibus. *ibid.* Cap. Ex parte. seu Cap. 12. Id vetat inde sequens immunitio Cultus Divini.

IV. Statutum Capituli, quo Divinus Cultus sine causâ minuitur, etiam si fuisset à Sede Apostolicâ confirmatum, non valet. *ibid.* Cap. 12. Ex parte. Constitutioni suæ derogat Capitulum, quod, etiam protestando, agit, contra Constitutionem. *ibid.* Cap. 9. Cum Ferrariensis.

V. Statutum factum à Capitulo, continens inæqualitatem respectu proventuum Præbendarum, invalidum est, nisi omnes, quorum interest, consenserint. Cap. 6. de Constit.

VI. Capitulum sine consensu Episcopi Antiquas Ecclesiæ Consuetudines, seu Statuta mutare non valet. C. 9. de Consuet. Ex hoc Textu colligitur, quod in Ecclesiâ, omnia fieri debent de Consensu Episcopi & Canonicorum, nisi Consuetudo sit in Contrarium.

Inter illa, quæ dicta sunt de Statutis Capituli, non pauca sunt, quæ conveniunt cuivis alii Corpori, quia respiciunt Capitulum, prout Corpus est.

SECTIO IV.

Ad quæ se extendat Lex seu Constitutio.

I. Constitutio respicit tantum futura, & non præterita, nisi nominatim de præteritis, in eâ caveatur. De Constitutionibus. Cap. Cognoscentes. & Cap. Quoniam LIB. I. DECR. TIT. II. Cap. 2. & Cap. 13.

II. Quoties Novum, quod statuitur, ita solet futuris formam imponere, ut multis dispendiis præterita non commendet: ne detrimentum, antè prohibitionem, possint Ignorantes incurrere, quod eos postmodum dignum est vetitos sustinere. De Constit. Cap. Cognoscentes. §. LIB. I. DECR. TIT. II. Cap. 2.

e III. Ubi

III. Ubi aliquid alicui generaliter prohibetur; Quod expressè non conceditur, intelligitur denegatum. CLEMENTINA I. *Exivi. de Verb. Signif.* p. 320. LIB. V. CLEMEN. TIT. XI. Cap. 1.

IV. Constitutio non ad præterita, sed futura extenditur. *De Constit. Cap. Quoniam.* §. 1. in it. LIB. I. DECR. TIT. II. Cap. 13.

V. Constitutio aliquandò extenditur ad præterita sive retrahitur. *De Usuris. Cap. Cum tu.* §. *Super his.* in it. LIB. V. DECR. TIT. XIV. Cap. 5.

VI. In Connexis, Quod de uno dicitur, necesse est, ut de altero intelligatur. *De Const. Cap. Translato.* LIB. I. DECR. TIT. II. Cap. 3.

VII. Plus solet timeri quod specialiter, quam quod generaliter inhibetur *Clementin. de Excessibus Prælatorum. Cap. Unico.* §. *Verum.* in. CLEMENTINARUM LIB. V. TIT. VI. Cap. Unico.

VIII. Plus timeri solet quod specialiter injungitur, quam quod generaliter imperatur. *De Hæreticis. Cap. Si adversus.* LIB. V. DECR. TIT. VII. Cap. 11.

IX. Omnis Lex aut permittit aliquid, aut vetat, aut punit, aut præmia moderatur, aut præcipit: DIST. III. Cap. 4. *Omnis.*

X. Nonnunquam intelligitur prohiberetur, quod non invenitur concessum. *De Translatione Episcopi. Cap. Inter Corporalia.* §. *Sed neque.* LIB. I. DECR. TIT. VII. Cap. 2.

XI. Ne Statutum ipsum fiat ludibrio, debitoque frustreretur effectu. *In VI. de Elect. Cap. Commissa.* §. 2. med. LIB. I. TIT. VI. Cap. 35.

XII. Et ne Lex non Rebus, sed Verbis, cum sit potius contrarium faciendum, imposita videatur. *ibid.*

XIII. Non tanto pondere prohibendi sunt Homines facere licita, quamvis non expediant; quanto pondere prohibenda illicita. CAUS. XXVIII. QUÆST. I. Cap. 9. *Sic enim.* §. 3. *His. Post. in it.*

XIV. Aliud est præcipere, aliud permittere: Quod enim præcipimus; semper placet: Quod autem permitimus; nolentes permitimus: quia ob malam Hominum voluntatem, ad plenum prohibere non possumus. CAUS. XXXI. QUÆST. I. Cap. 9. *Hæc ratione.* in. *ex Correc. Rom. & Pitboei.*

XV. Quod in Quibusdam Casibus permittitur, in aliis prohiberi intelligitur. *De auctoritate & usu Pallii, Cap. Ex tuorum: Junctâ* GLOSSA verbo *casibus* LIB. I. DECR. TIT. VIII. Cap. 5.

XVI. Quod statuerit Qui Jurisdictioni præest, cum effectu accipimus, non verbo tenus. CAUS. XXXIII. QUÆST. III. *De Penit. DIST. I. Cap. 17. Hæc. in it.*

XVII. Verba Statuti accipienda sunt cum effectu. *De Clericis non residentibus. Cap. Relatum.* §. *Cum igitur.* LIB. III. DECR. TIT. IV. Cap. 4.

XVIII. Humanæ & Divinæ Leges, & Malis pœnam, & Bonis præmium, Justitiâ suadente, constituunt. CAUS. XXIII. QUÆST. V. Cap. 42. *Non vos. post. in it.*

XIX. Ad Privatum non trahantur Commodum, quæ ad Bonum sunt Commune præfixa. CAUSA XXV. QUÆST. I. Cap. 3. *Quæ. med.*

XX. Promptiora sunt Jura ad absolvendum, quam ad condemnandum. *De Probationibus. Cap. Ex litteris.* §. *Quod si.* LIB. II. DECR. TIT. XIX. Cap. 3.

XXI. Violentos coërcere, non contra Legem est agere, sed Legi subsidium ferre. *De Privilegiis. Cap. sicut.* in. LIB. V. DECR. TIT. XXXIII. Cap. 2.

XXII. Non subjacet Legi necessitas. *De observatione Fejuniorum. Cap. Consilium.* §. *Præterea.* LIB. V. DECR. TIT. 46. Cap. 2.

XXIII. Quod non est licitum - Lege, Necessitas facit licitum. *De Reg. Juris. Cap. 4.*

XXIV. Quod præcipitur imperatur, & quod imperatur necesse est fieri. *De Verb. Signif. Cap. In his.* §. *attendentes.* in it. LIB. V. DECR. TIT. XL. Cap. 15. Et CAUS. XIV. QUÆST. I. Cap. 3. *Quisquis.*

Si, quod Imperatur, non fiat aliquandò, pœnam habet. *ibid.*

XXV. Secundum Constitutionem observandum est,

dummodò nihil fraudulenter in præjudicium alterius procuretur. *Ibid. de Verb. Signif. Cap. Ex parte 3. fin.* LIB. V. DECR. TIT. XL. Cap. 31.

XXVI. Cum quid prohibetur, prohibentur omnia, quæ sequuntur ex illo. *In VI. de Reg. Juris. Reg. 39.* LIB. V. TIT. *Ult.*

XXVII. Licet quod cautum fuit de uno, expressum fuerit de alio; propter expressam similitudinem, vel potius identitatem, debet de alio intelligi: cum de similibus idem judicium sit habendum. *De Translat. Episcopi. Cap. Inter corporalia.* §. 1. in. LIB. II. DECR. TIT. VII. Cap. 2.

XXVIII. Similis æquitatis ratio familia Jura suadere videtur. *De Confirmatione utili. Cap. Cum dilecta.* §. *Nos igitur.* GLOSSA colligit. verbo, *Ejusdem æquitatis.*

XXIX. Majora intelliguntur illis prohibita, quibus vetita sunt Minora. *De Sent. Excom. Cap. Cum illorum.* §. 1. *Primos.* LIB. V. DECR. TIT. XXXIX. Cap. 32.

XXX. Idem Jus in Minori Causâ fervari debet, sicut in Majori. *De Appellationibus. Cap. de Appellationibus.* GLOSSA colligit. LIB. II. DECR. TIT. XXVII. Cap. 11.

XXXI. A Jure Communi illa tamen excipiuntur, quæ per authentica Scripta dignoscuntur esse subtracta. *De Religiosis Domibus. Cap. Cum venerabilis.* §. *Quia igitur.* LIB. III. DECR. TIT. XXXVI. Cap. 7.

XXXII. Rescriptum confirmans Commune Jus, non tollit Privilegium. *De Officio Jud. Ordin. Cap. Grave.* GLOSSA colligit. Verbo *litterarum.* LIB. I. DECR. TIT. XXXI. Cap. 19. Vid. illam, id clarius explicat.

SECTIO V.

De Interpretatione Legum.

I. Quod generali Præcepto constitutum est, cui nulla exceptio invenitur, ab omnibus servandum est. *De Conjugio Leprosorum. Cap. Quoniam.* §. *Quod si.* in. LIB. IV. DECR. TIT. VIII. Cap. 2.

II. Quod de uno negatur, consequens intellectus patet, quia de quibusdam conceditur. DIST. XXV. Cap. 4. *Qualis. med.*

III. In Dubiis benigna debet fieri Interpretatio. *De Jurejurando. Cap. Ad nostram 3.* GLOSSA colligit. LIB. II. DECR. TIT. XXIV. Cap. 21.

IV. Ubi in Canone seu Lege Ambiguitas est, Interpretatio necessaria est. *De Sent. Excom. Cap. Inter alia.* §. *Ut igitur.* 1. LIB. V. DECR. TIT. XXXIX. Cap. 3. in it.

V. Interpretatio Legis debet procedere, undè Jus prodit. *ibid.*

VI. Dum de Contractibus agitur, contra eum, qui Legem dicere potuit apertius, forsitan aptius est Interpretatio facienda. *In VI. de Reg. Juris seu Cap. Reg. 57.* LIB. V. TIT. *ult.*

VII. Sub eadem Litterâ sæpè latet multiplex Intellectus. EXTRAVAG. JOAN. XXII. *Quia nonnunquam.* De Verb. Signif. §. *Nos autem.* in it. EXTRAVAGANTIUM JOAN. XXII. TIT. XIV. Cap. 2.

VIII. Cum agitur de Correctione Juris Veteris, eo casu, secundum proprietatem Verborum duntaxat procedendum est. BULLA LXII. PII V. *Ad Romanum.* §. 2. *med. an. 1568. Bullarii Tom. II. p. 257.*

IX. Expedit Jura Juribus concordare, & eorum Correctiones, si sustineri valeant, evitari. *In VI. de Elect. Cap. Cum expediat.* in VI. LIB. I. TIT. VI. Cap. 29.

X. Cum peculiare aliquod est Statutum, & ita intelligi potest, quod per illud nec Juri Communi nec Privilegio derogetur, secundum illud judicandum est. *De Consuetudine. Cap. Dilectus.* §. *Quia colligitur.* LIB. I. DECR. TIT. IV. Cap. 8.

XI. Propter Scandalum aliquandò receditur à Jure. *De Jure Patronatus. Cap. Quoniam. med.* GLOSSA colligit. LIB. III. DECR. TIT. XXXVIII. Cap. 3.

XII. In His quæ ad Cultum Divinum facere dignoscuntur, non maligna, sed benigna potius est interpretatio facienda. *De Privilegiis. Cap. In his.* LIB. V. DECR. TIT. XXXIII. Cap. 30.

Natura termini restrictivi hoc habet, quod sic excludit